

Sprawozdanie merytoryczne Fundacji Archeologia Fotografii za rok 2010.

1. Fundacja Archeologia Fotografii
2. Siedziba: ul. Swarzewska 42 m. 1, 01-821 Warszawa
3. Adres: ul. Nowogrodzka 18a m. 8a, 00-511 Warszawa
4. Nr KRS: 0000309776,
5. REGON: 141511240
6. Zarząd: Karolina Lewandowska – prezeska, Karolina Puchała-Rojek – wiceprezeska

I. Szczegółowy opis realizacji celów statutowych:

1. Działalność wystawiennicza:

a. *Fabryka i Forma – wystawa fotografii Tadeusza Sumińskiego,*

Galeria Asymetria, 1 kwietnia – 15 maja 2010

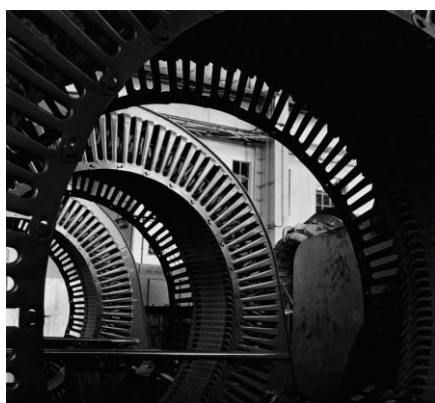
Kuratorka: Marta Przybyło-Ibadulajev

Wystawie towarzyszył katalog.

Wystawa była pierwszą odsłoną tego, co zawiera archiwum znakomitego pejzażysty Tadeusza Sumińskiego opracowywane aktualnie przez Fundację. Był to wybór materiału z czasów pracy fotografa w miesięczniku „Polska”, edycji kierowanej do krajów Afrykańskich i Azjatyckich.

Tematyka przemysłowa była stałym i dominującym tematem fotoreportaży na łamach „afrykańskiej” edycji pisma. W latach 1962-1964 Sumiński fotografował liczne zakłady przemysłowe w Polsce m.in. takie jak Huta Warszawa, Zakłady Azotowe w Mościcach, Pafawag we Wrocławiu, czy obecnie szerzej na wystawie zakłady tytoniowe w krakowskich Czyżynach. W zbiorze tym przeplatają się fotografie robotników przy pracy czy hal fabrycznych z formalistycznymi ujęciami efektów produkcji przemysłowej. W dorobku Sumińskiego tematyka przemysłowa zajmuje obszar marginalny i stanowi zaskakujący i ciekawy kontrast wobec konsekwentnie wykonywanej i prezentowanej na wystawach fotografii krajozobrazowej. Pokaz w Galerii Asymetria przypomina ten nieznan szerzej materiał, będący nie tylko interesującym dokumentem, ale także przykładem poszukiwań – „ćwiczeń” formalnych fotografa.

Wystawa została otwarta w osiemdziesiątą szóstą rocznicę urodzin fotografa.

b. *Wewnątrz. Wystawa fotografii Zbigniewa Dhubaka.*

Wystawa w dawnej pracowni artysty, ul. Puławska 24a, strych.

5-13 czerwca

Kuratorka: Karolina Lewandowska

Koordynator projektu: Magda Nowak

Wystawie towarzyszył polsko-angielski katalog.

Wystawa fotografii Zbigniewa Dłubaka z cyklu *Egzystencje*. Prezentowane fotografie to intymne, minimalistyczne widoki przedmiotów otaczających na co dzień autora. Większość została wykonana właśnie w mokotowskiej pracowni i mieszkaniu Dłubaka, pod koniec lat 50. 20. wieku. Dzięki zgodzie wspólnoty przez jeden tydzień przestrzeń ta była dostępna dla publiczności.

Wystawie towarzyszył cykl wydarzeń angażujących lokalną społeczność. Były to warsztaty, czytania i gra miejska. Wystawę można było obejrzeć w ramach akcji "Uwalnianie przestrzeni" (organizowana przez DSH i Nowy Teatr). Towarzyszyło jej czytanie "Chamowa" Mirona Białoszewskiego w wykonaniu Zygmunta Malanowicza (10 czerwca, organizowane razem z Nowym Teatrem), warsztaty fotograficzne (6 i 12 czerwca), gra miejska (13 czerwca, organizowane razem ze Służewskim Domem Kultury)

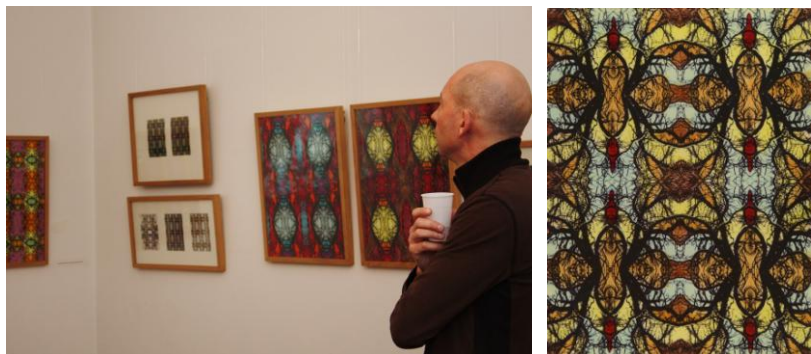
c. *Symetriady Krzysztofa Vorbrodta.*

Galeria Asymetria, 27 maja – 9 lipca 2010

Kuratorka: Karolina Lewandowska.

Symetriady – powtórzenie to pierwszy indywidualny pokaz prac Krzysztofa Vorbrodta w Warszawie. Gdyby nie *Antologia fotografii polskiej* Jerzego Lewczyńskiego Vorbrodt byłby zapewne artystą zupełnie zapomnianym. Dorobek tego niezwykłego fotografa, związanego z gliwickim PTF, zastał odkryty i zachowany właśnie dzięki interwencji i pomocy Jerzego Lewczyńskiego.

Punktem wyjścia dla cyklu *Symetriady* jest zwykła fotografia kolorowa lub czarno-biała – np. zdjęcia drzew czy kwiatów. Pojedynczą klatkę autor powielał i zestawiał po cztery w układzie lustrzanym. Powstawały w ten sposób odrealnione, ornamentalne układy linii i kształtów, które dodatkowo były czasem poddawane modyfikacjom przez nałożenie koloru lub wywołanie w odczynnikach barwnych. Na wystawie w Galerii Asymetria można zobaczyć próby i różne etapy pracy, m.in. niezwykle solaryzacje, ręcznie barwione odbitki. W czasie wernisażu będzie można także zobaczyć eksperymentalne, abstrakcyjne filmy Vorbrodta wykonywane na taśmie 8 mm.

d. Imprints / Odciski. Fotografie Elżbiety Tejchman.

Galeria Asymetria, 16 lipca – 28 sierpnia 2010

Kuratorka: Karolina Lewandowska

Wystawie towarzyszył polsko- angielski katalog, z tekstem Pawła Leszkowicza.

Na wystawie pokazywaliśmy unikalny w polskiej sztuce cykl fotografii poświęcony męskiemu ciału, powstały pod koniec lat 60. XX wieku. Seria ta była prezentowana na wystawie "Fotografowie poszukujący" (1971) oraz na wspólnym pokazie Elżbiety Tejchman i Wojciecha Wawrzonowskiego w Galerii Współczesnej w 1973 roku; trzy zdjęcia opublikował miesięcznik „Fotografia”. Prace te, podobnie jak reszta dorobku mieszkającej za granicą fotografki, są mało znane i praktycznie nie funkcjonują w opracowaniach dotyczących polskiej historii fotografii.

e. Alicja w krainie czarów. Cykl Tomka Sikory i Marcina Mroszczaka

Galeria Asymetria, 16 września – 29 października

Kurator: Rafał Lewandowski

Alicja w krainie czarów to kultowy cykl inscenizowanych fotografii, autorstwa fotografa Tomka Sikory i grafika Marcina Mroszczaka. Projekt powstał na przełomie 1978/1979 roku i składa się na niego 12 wielkoformatowych czarno-białych zdjęć malowanych aerografem, ilustrujących 12 wybranych rozdziałów z dwóch tomów książki Lewisa Carrolla. Praca nad cyklem, z wyjątkiem 3 fotografii wykonanych w telewizji polskiej, realizowana była całkowicie własnymi środkami, w gronie przyjaciół i znajomych, z wykorzystaniem samodzielnie budowanej scenografii, własnoręcznych kostiumów i charakterystyki. Realizacja ilustracji do książki Carrolla, bliskiej zainteresowaniom obydwu autorów, pracujących w tym okresie m.in. nad projektami plakatów filmowych i teatralnych, stanowiła „ucieczkę od socjalistycznej rzeczywistości”, w świat nieskrępowanej wyobraźni. „Najważniejsze – jak mówi Tomek Sikora - jest to, że Alicja wpadając do dziury odkrywa rzeczywistość w której wszystko jest możliwe”. Prace, utrzymane w poetyce surrealizmu, oddają charakter literackiego pierwowzoru, przełamując jednocześnie konwencje panujące w ilustracji książkowej tego okresu. Alicja w krainie czarów – prezentowana m.in. na Biennale Młodych w Paryżu w 1980 roku, oraz na wielu

innych ekspozycjach w Polsce i za granicą, cieszyła się dużym zainteresowaniem publiczności i krytyków. W 1982 roku cztery prace z tej serii zostały zakupione przez Muzeum Sztuki w Łodzi.

f. *Widok z mojego okna. Wystawa Fotografii Mariusza Hermanowicza.*

Wystawa w dawnym mieszkaniu fotografa, 15 listopada – 21 listopada 2010

W dawnym mieszkaniu fotografa Mariusza Hermanowicza (1950-2008) przez tydzień można było oglądać unikalną wystawę prezentującą cykl fotograficzny *Widok z mojego okna*. Na czas wystawy drzwi mieszkania zostały otwarte dla zwiedzających, a na ścianach zawieszono 40 oryginalnych fotografii z tego cyklu. Wyglądając przez okno mieszkania, można było przekonać się o dzisiejszym wyglądzie miejsca fotografowanego przez Hermanowicza.

Cykl czarno-białych fotografii, robionych w latach 1968-1979 pokazuje, jak wyglądało to miejsce przed powstaniem Trasy Łazienkowskiej, okres budowania Trasy, oraz pierwsze lata życia arterii i historyczne wydarzenia, których była sceną, jak przejazd Breżniewa czy papieża Jan Pawła II

g. *Leikarka. Wystawa fotografii Zofii Chomętowskiej.*

Galeria Asymetria, 4 listopada – 30 grudnia,

Kuratorka: Karolina Puchała-Rojek

Wystawie towarzyszył polsko-angielski katalog.

Pierwsza od lat siedemdziesiątych indywidualna, warszawska wystawa **Zofii Chomętowskiej** (1902-1991), jednej z najważniejszych i najbardziej aktywnych fotografek dwudziestolecia międzywojennego, pionierki polskiej fotografii reportażowej, pokazuje w większości nieznane zdjęcia. Odkryte w archiwum sprowadzonym z Argentyny dzięki projektowi **FotoRejestr**, oraz dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ujawniają gamę ujęć charakterystycznych dla sposobu fotografowania małoobrazkowym aparatem **Leica**. Wprowadzony na światowy rynek w połowie lat dwudziestych, był pierwszym aparatem na 35 mm film, a zarazem synonimem nowoczesnej fotografii

2. Działalność wydawnicza:

Celem Fundacji jest wydawanie małej publikacji do każdej z przygotowywanych wystaw. W 2010 roku katalogi towarzyszyły wystawom:

a. Zbigniew Dłubak, *Wewnątrz*

Tekst: Agata Pietrasik

64 stron, 42 cz-b ilustracji (nakład 540)

b. *Fabryka i Forma*,

Tekst: Marta Przybyło-Ibadullajev

16 stron, 19 cz-b ilustracji (nakład 100)

c. Elżbieta Tejchman, *Imprints/Odciski*

Tekst: Paweł Leszkowicz

19 stron, 12 cz-b ilustracji (nakład 100)

d. Zofia Chometowska, *Leikarka*

tekst: Karolina Puchała-Rojek

24 stron, 16 cz-b ilustracji (nakład 2000)

Podczas fotograficznych targów w Paryżu, Paris-Photo 2010 Fundacja miała możliwość zaprezentowania swojej działalności. Z tej okazji wydany został angielskojęzyczny katalog *Dialogues with Modernity*, z tekstem Karoliny Lewandowskiej oraz biogramami fotografów: Józefa Głogowskiego, Zofii Chomętowskiej, Zofii Rydet, Zbigniewa Dłubaka, Wojciecha Zamecznika, Jerzego Lewczyńskiego i Marka Piaseckiego.

W 2010 roku ponadto Fundacja wydała, dzięki finansowaniu MKiDN, antologię tekstów Lecha Lechowicza, wybitnego historyka i krytyka fotografii polskiej.

- Lech Lechowicz, *Fotoeseje. Teksty o fotografii polskiej*

192 stron, 30 ilustracji (nakład 1900)

3. Stała działalność polegająca na dalszym opracowywaniu archiwów fotograficznych:

a. **Archiwum Zbigniewa Dłubaka** – Fundacja stale zajmuje się opracowaniem i popularyzacją archiwum Zbigniewa Dłubaka. Opracowane i zeskanowane zostały kolejne pozytywy. Praca z

pozytywami wymagała ustalenia nowych wytycznych co do nadawania sygnatur i przechowywania odbitek. Został wypracowany nowy model przechowywania odbitek: w każdym archiwalnym pudle znajdują się skrócone opisy z wydrukami skanów, pozwalające prowadzić „metryczkę” każdej pracy. W 2010 roku uporządkowana została większość dokumentów z archiwum Dłubaka, tj. korespondencja, rękopisy, maszynopisy, wycinki prasowe. Opisane i przepakowane dokumenty czekają na stworzenie ostatecznego inwentarza pozwalającego poruszać się po tym niezwykłym zbiorze czytelnikom. Praca nad negatywami wymagała kolejnych konsultacji z konserwatorami, najcenniejsze negatywy zostały przepakowane zgodnie z najwyższymi światowymi standardami i dokładnie opisane. Zostały przygotowane również do zamrożenia, co będzie wykonywane w 2011 roku.

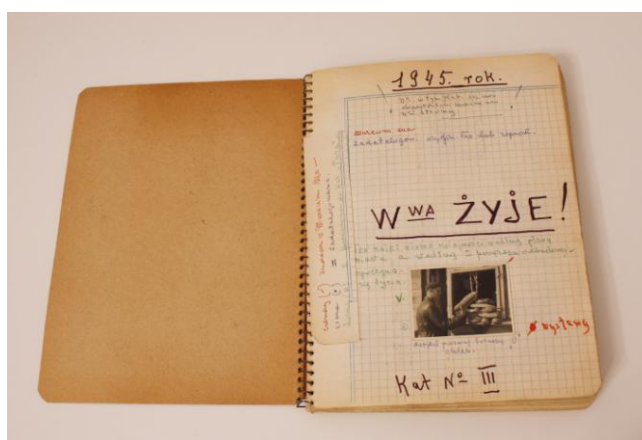

b. Archiwum Zofii Chomętowskiej – w maju 2010 roku z Argentyny sprowadzona została ogromna część przechowywanego w Buenos Aires od ponad pół wieku archiwum. Negatywy, pozytywy i wycinki prasowe poddane zostały opracowaniu. Uporządkowane zostały wglądówki dotyczące Warszawy, oraz większe odbitki również z widokami stolicy.

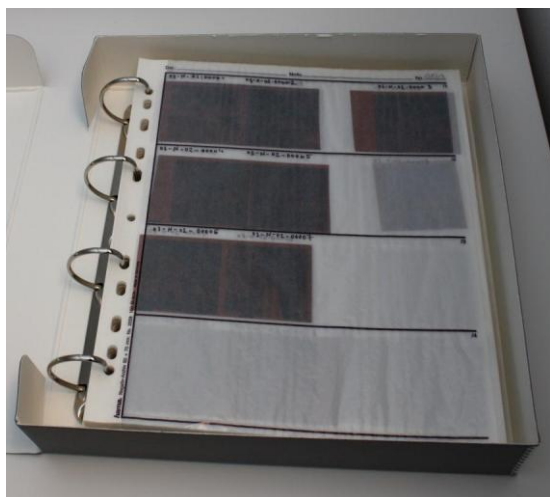
Przepakowana została partia negatywów na podłożu nitro, zgodnie z zaleceniami norweskich konserwatorów. Ponad 300 negatywów zostało zeskanowanych.

Opracowaniu i skanowaniu zostały poddane również bezcenne zeszyty z archiwum artystki, zawierające kilka tysięcy zdjęć Warszawy z okresu przedwojennego, czasu wojny i dokumentacji ruin oraz odbudowy.

Z siedmiu zeszytów zostało wykonanych 3500 skanów, które zostają teraz poddane opracowaniu historycznemu i wprowadzone będą do bazy on-line fundacji.

c. Archiwum Janusza Bąkowskiego – prowadzone były dalsze prace nad filmami artysty. Filmy w dużej części zostały przełożone na format DVD, co umożliwi łatwe odtwarzanie ich, bez specjalistycznych programów. Trwają prace nad merytorycznym opisem filmów.

- d. Archiwum Marii Chrzęszczowej** – Uporządkowana została część odbitek z okresu 1945-47. Opracowany został nie tylko bezcenny album z tego okresu oraz niemal 400 pozytywów, posegregowanych tematycznie. Zostały one opisane merytorycznie, nadano im sygnatury, całość została też zeskanowana. Zostały przeprowadzone konsultacje dotyczące opracowania negatywów z tego okresu, będących w bardzo złym stanie zachowania.

- e. Archiwum Tadeusza Sumińskiego** – ratowanie archiwum

4. Fotorejestr.

Realizowany od marca 2010 roku projekt finansowany z Funduszu Wymiany Kulturalnej ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego we współpracy z norweskim Muzeum Techniki, Domem Spotkań z Historią oraz Narodowym Archiwum Cyfrowym.

Wieloelementowy i wielowymiarowy projekt mający na celu wymianę doświadczeń z partnerem norweskim w zakresie praktyki archiwalnej, a także stworzenie portalu internetowego posiadającego rozległą bazę warszawskich kolekcji fotograficznych, zarówno instytucjonalnych jak i prywatnych. Strona internetowa, której wersja beta zostanie uruchomiona w styczniu 2011 – będzie ponadto zawierała liczne artykuły dotyczące teorii i praktyki archiwalnej, oraz wystawy przygotowywane wspólnie z partnerem norweskim.

Ważnym celem projektu jest działalność edukacyjna i popularyzatorska, zarówno wśród przedstawicielami czołowych warszawskich instytucji, jak i osób prywatnych będących w posiadaniu archiwów fotograficznych.

W październiku 2010 zorganizaliśmy 2 edycje prowadzonych w języku angielskim warsztatów *Preservation of Photographic Materials*, które prowadził Jens Gold, światowej sławy konserwator fotografii z Preus Museum w Norwegii. W warsztatach wzięli udział przedstawiciele większości warszawskich instytucji posiadających kolekcje fotograficzne, m.in. Biblioteki Narodowej, Muzeum Narodowego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Zachęty Narodowej Galerii Sztuki, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Literatury, Filmoteki Narodowej, Ośrodka Karta, Państwowego Muzeum Etnograficznego, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Archiwów Państwowych, i wielu innych.

Ważną częścią FotoRejestru jest akcja „Odkurzamy domowe archiwa”, która ma za zadanie dotarcie do osób prywatnych będących w posiadaniu zbiorów fotograficznych i uświadomienie im konieczności fachowej opieki nad kolekcją, oraz wartość jaką niesie za sobą popularyzacja kolekcji prywatnych. Inauguracja tej części projektu miała miejsce 8 maja, kiedy to w udostępnionym przez miasto lokalu przy Chmielnej 2, udzielaliśmy konsultacji kilkudziesięciu osobom. Akcję kontynuujemy w ramach prowadzonych regularnie dni otwartych, w każdą ostatnią środę miesiąca, oraz w trakcie imprez promocyjnych jak Fotopolis EXPO czy Piknik Naukowy Cwentrum Nauki Kopernik. Dzięki prowadzonym konsultacjom udało nam się dotrzeć m.in. do archiwum Jadwigi Wolskiej, Władysława Pawelca, zbiorów fotografii sportowej lat 30-tych Janusza Krajewskiego, czy zbioru fotografii lotniczej z lat 30-tych Miłosa Grodeckiego.

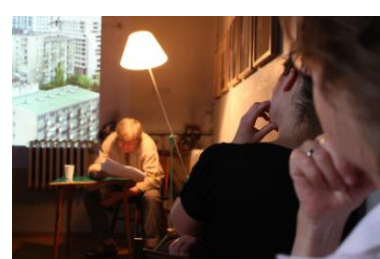
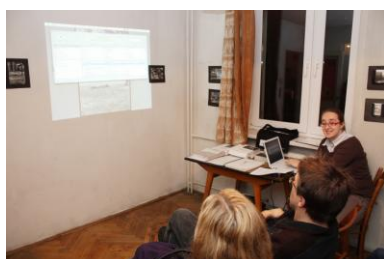
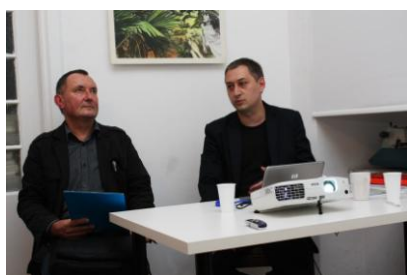

5. Spotkania.

Obok wieloetapowych projektów i równoległe z bieżącą działalnością związaną z opracowaniem archiwów Fundacja organizuje liczne spotkania, o charakterze pojedynczych bądź cyklicznych wydarzeń, realizowanych częściowo we współpracy z innymi podmiotami związanymi z działalnością kulturalną.

W 2010 roku zorganizowano m.in.:

- *Czytanie Dłubaka* - dwa spotkania z cyklu, mającego na celu popularyzację teoretycznego dorobku artysty. Pierwsze spotkanie prowadził Lech Lechowicz, drugie dr Maciej Szymanowicz i prof. Waldemar Baraniewski
- Spotkanie z Tomkiem Sikorą, podczas trwania wystawy w Galerii Asymetria
- Spotkanie z Wojtkiem Wilczykiem, promujące album *Kalwaria*, prowadzone przez dr Adama Mazura, zrealizowane we współpracy z Wyd. Kropka
- Spotkanie promujące książkę Lecha Lechowicza, *Fotoeseje*, zrealizowane we współpracy z Yours Gallery
- Udział w spotkaniu w Yours Gallery, przez prezeskę Karolinę Lewandowską i Krzysztofa Pijarskiego – artystę związanego z Fundacją. Spotkanie dotyczyło działalności Fundacji i problemu archiwum
- Rozbudowany cykl spotkań towarzyszył też dwóm wystawą w mieszkaniach i pracowniach artystów – Zbigniewa Dłubaka i Mariusza Hermanowicza

6. Warsztaty

Fundacja prowadziła też kilka spotkań warsztatowych:

- W ramach projektu *Seniorzy w akcji* realizowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ę prowadziliśmy dwa całonocne warsztaty dla seniorów, pod hasłem *Dawna fotografia w archiwum – teoria i praktyka*

- Spotkanie dla dzieci ze szkoły podstawowej, na wystawie *Alicja w krainie Czarów*, Tomka Sikory i Marcina Mroszczaka
- Warsztaty z archiwizacji ze specjalistami z Norwegii (szerszy opis w punkcie 4)
- Warsztaty dla dzieci i młodzieży towarzyszyły także wystawom Zbigniew Dłubak, *Wewnątrz* i Mariusz Hermanowicz, *Widok z mojego okna*
- We współpracy z Muzeum Sztuki Nowoczesnej, powołaliśmy Grupę Samokształceniową, której celem jest wymiana informacji i doświadczeń wypływających z praktyki archiwalnej. W spotkaniach biorą udział przedstawiciele różnych instytucji, oraz osoby prywatne zajmujące się archiwami

7. Inne wydarzenia

- W grudniu 2010 zorganizowaliśmy akcję *Fotosprint*, mającą na celu zebranie środków na działalność statutową Fundacji. W akcji wzięło udział kilkudziesięciu fotografów, w tym m.in. tacy wybitni autorzy jak Anna Bedyńska, Anna Beata Bohdziewicz, Nicolas Groszperre, Weronika Łodzińska, Rafał Milach, Tomasz Tomaszewski, Tomek Sikora, Wojtek Wilczyk, Zorka Project, Paweł Żak. Akcję zorganizowana była we współpracy z pismem *Exklusiv* i Klubem Solec.

- W celu popularyzacji zagadnień archiwizacji fotografii, a także twórczości fotografów opracowywanych przez Fundację, braliśmy udział w wielu wydarzeniach mających na celu dotarcie do szerokiej grupy odbiorców. Wśród imprez tego typu były między innymi Targi Fotopolis EXPO, Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik, Piknik naukowy Państwowej Akademii Nauk

